

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

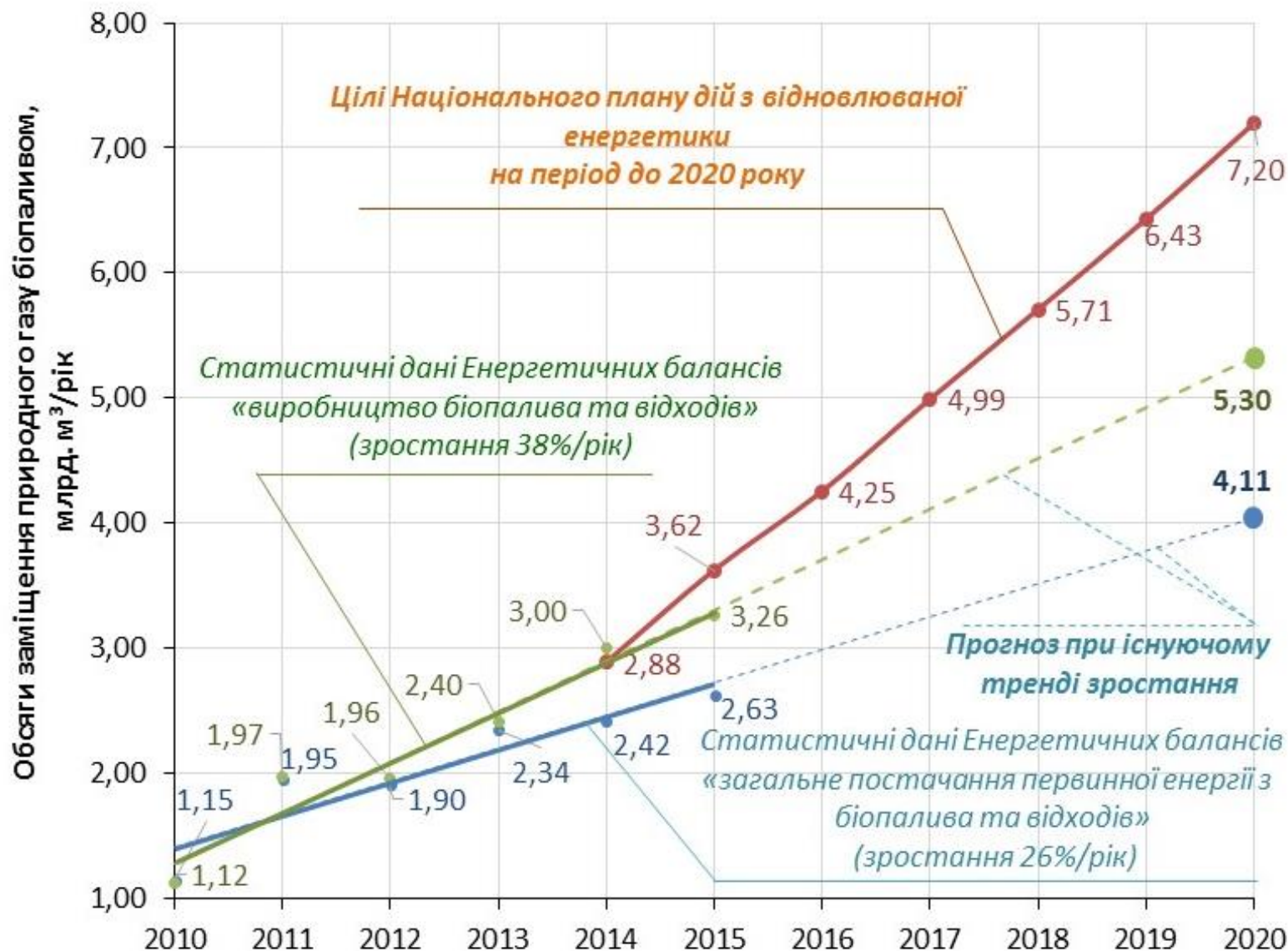
Держенергоефективності

Перспективи створення ринку біопалива в Україні

Гелетуха Георгій, к.т.н.

Голова правління, Біоенергетична асоціація України

Динаміка росту сектору біоенергетики в Україні

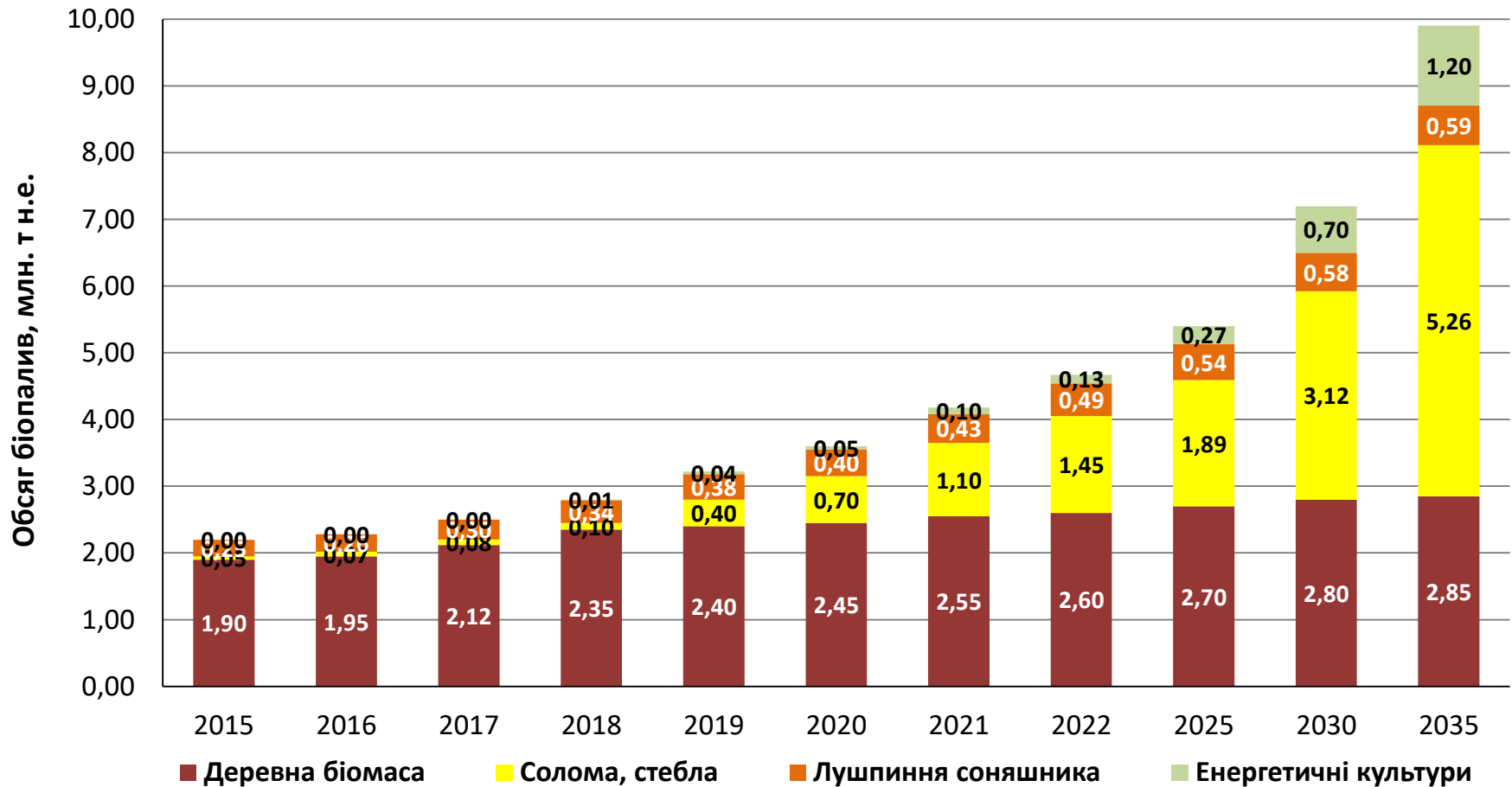
Пріоритети Енергетичної стратегії України до 2035 року, що стосуються біоенергетики (цитати)

- **сприяння створенню конкурентних ринків біомаси.**
- підтримка реалізації проектів з когенерації на ТЕЦ і когенерації на біопаливі;
- створення умов для формування системи з логістичного забезпечення та інфраструктури для збирання біологічної сировини та подальшого її транспортування;
- забезпеченню роботи систем ЦО на енергії з відновлюваних джерел (біопелети, побутове сміття тощо);
- **збільшення частки біржової торгівлі енергоресурсами у % від внутрішнього споживання, ... у т. ч. іншими видами палива, від 10% у 2015 р. до 60% у 2035 р.**

Структура загального постачання первинної енергії України згідно Енергетичної стратегії України до 2035 року

Найменування джерел	2015 (факт)	2020 (прогноз)	2025 (прогноз)	2030 (прогноз)	2035 (прогноз)
Вугілля	27,3	18	14	13	12
Природний газ	26,1	24,3	27	28	29
Нафтопродукти	10,5	9,5	8	7,5	7
Атомна енергія	23	24	28	27	24
Біомаса, біопаливо та відходи	2,1	4	6	8	11
Сонячна та вітрова енергія	0,1	1	2	5	10
ГЕС	0,5	1	1	1	1
Термальна енергія	0,5	0,5	1	1,5	2
ВСЬОГО, <u>млн. т н.е.</u>	90,1	82,3	87	91	96

Оцінка загального обсягу та структури твердих біопалив в Україні (90% від усіх біопалив і відходів)

Вид біомаси	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2025	2030	2035
Деревна біомаса	1,90	1,95	2,12	2,35	2,40	2,45	2,55	2,60	2,70	2,80	2,85
Солома, стебла	0,05	0,07	0,08	0,10	0,40	0,70	1,10	1,45	1,89	3,12	5,26
Лушпиння соняшника	0,25	0,26	0,30	0,34	0,38	0,40	0,43	0,49	0,54	0,58	0,59
Енергетичні культури	0,00	0,00	0,00	0,01	0,04	0,05	0,10	0,13	0,27	0,70	1,20
Всього, <u>млн. т н.е.</u>	2,20	2,28	2,50	2,80	3,22	3,60	4,18	4,67	5,40	7,20	9,90

Проблеми ринку біопалива в Україні

Для досягнення цілей Енергетичної стратегії України до 2035 року необхідно вирішити проблеми:

- ✓ Відсутність механізмів для торгівлі біопаливом та пошуку контрагентів. створення ринкового механізму торгівлі біопаливом (системи електронної торгівлі біопаливом - СЕТ).
- ✓ Необхідність врівноваження попиту і пропозиції на біопаливо. покладення обов'язку здійснювати торгівлю через СЕТ на визначених суб'єктів;
- ✓ Ненадійність постачання біопалива. використання в СЕТ засобів забезпечення виконання зобов'язань;
- ✓ Нестабільність цін на біопаливо. вирівнювання цін через конкуренцію, що створюється в СЕТ;
- ✓ Відсутність вимог до якості біопалива (стандартів). торгівля біопаливом в СЕТ за класами якості;
- ✓ Необхідність насичення ринку. спрощення доступу до порубкових решток.

Шляхи створення ринкового механізму торгівлі біопаливом в Україні:

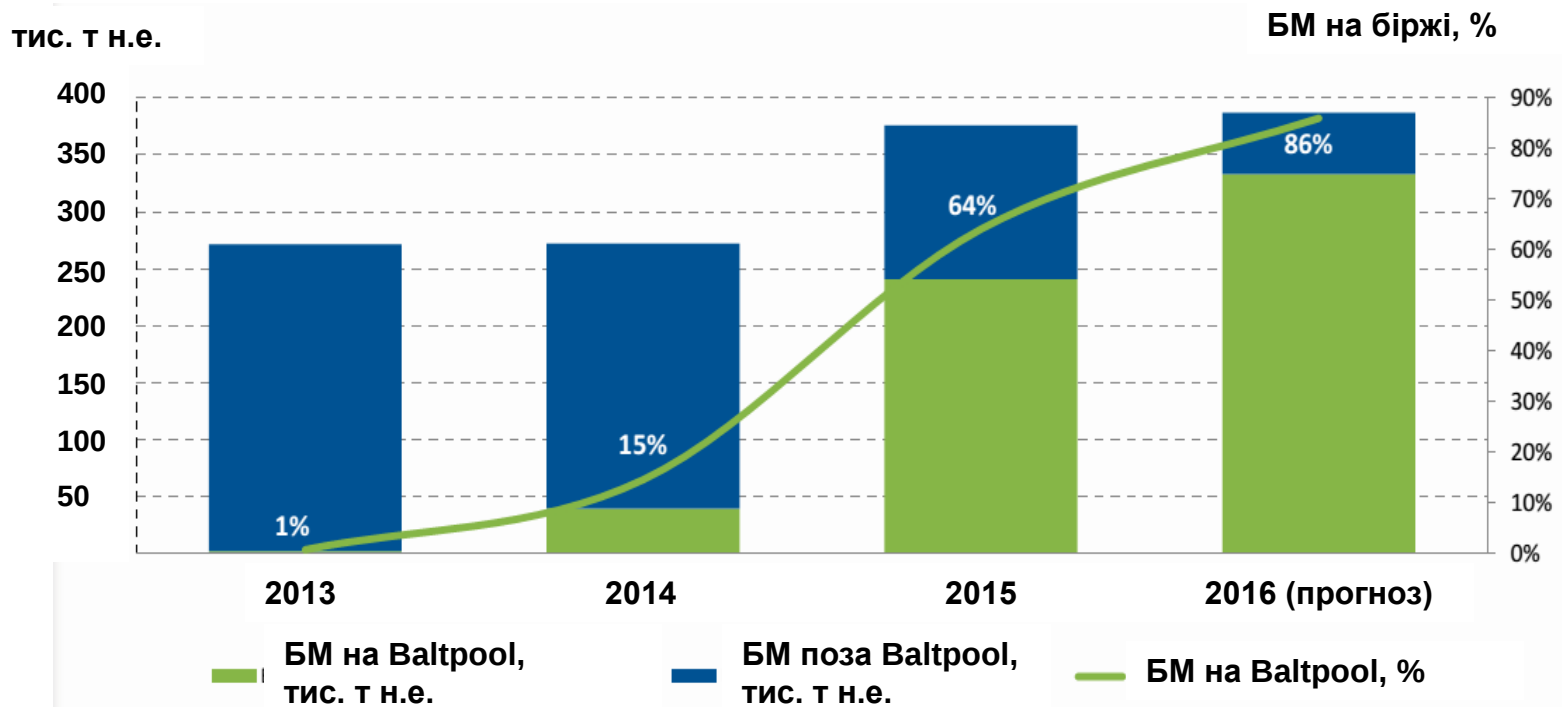
- вдосконалення аукціонів з продажу необробленої деревини;
- використання системи «ProZorro»;
- створення системи електронної торгівлі біопаливом.

	Аукціони з продажу необробленої деревини	Система «ProZorro»	Система електронної торгівлі біопаливом (СЕТ)
Переваги	- існуючий механізм; - йде процес удосконалення аукціонів (переведення в електронну форму).	- існуючий ефективний механізм; - розроблене і дієве законодавство; - відкритість та прозорість торгів.	- спеціалізований механізм; - прозорість торгівлі; - зниження і вирівнювання цін на біопаливо; - надійність та гарантії постачання; - ефективний пошук контрагентів; - запровадження стандартів для біопалива, що продається та купується через СЕТ; - успішний зарубіжний досвід.
Недоліки	- супротив Держлісагентства; - відсутність гарантій постачання; - неможливість торгівлі аграрною біомасою; - відсутність стандартів на біопаливо; - обмежене коло продавців; - не спеціалізований механізм.	- здійснення лише <u>публічних закупівель</u> (державні і комунальні підприємства); - відсутність гарантій постачання; - відсутність стандартів на біопаливо; - незначна конкуренція серед постачальників; - слабкий вплив на зміну цін.	- значний час для налагодження роботи СЕТ (до декількох років).

Литовська біржа біопалива Baltpool

- Мета створення – посилення конкуренції на ринку енергоресурсів.
- Торгівля здійснюється через централізовану електронну торгову систему.
- Початок роботи – 1 жовтня 2012 р.
- Ліцензує діяльність біржі Національна комісія з управління енергетикою та цінами.
- Акціонерами є дві державні енергетичні компанії UAB “EPSO-G” (67%) і AB “Klaipėdos Nafta” (33%).

Динаміка росту обсягів біомаси, придбаної на біопаливній біржі

Біржа біомаси Graceful Globe

- Електронний майданчик, призначений для B2B торгівлі між споживачами, виробниками та оптовими продавцями біомаси.
- Торгівля здійснюється відповідно до стандартів «*Специфікація біомаси на біржі Graceful Globe*».
- Торгівля здійснюється через он-лайн аукціони на анонімній основі.
- Учасники можуть подавати заявки на продаж та купівлю в будь-який час (24/7/365).
- Договори купівлі-продажу укладаються шляхом прямих переговорів між учасниками, чії заявки поєднано.
- Біржою біомаси Graceful Globe Biomass Exchange управляє Graceful Globe Limited.

GRACEFUL GLOBE
BIOMASS.EXCHANGE

<https://biomass.exchange/>

Minneapolis Biomass Exchange

- Торгівля біомасою он-лайн для покупців і продавців біомаси з усього світу з 2009 року.
- Торгівля здійснюється багатьма видами біомаси відповідно до встановленого переліку.
- Minneapolis Biomass Exchange пропонує типові договори на купівлю біомаси, перевірку якості, систему онлайн-транзакцій, логістичні послуги.
- Біржою управляє Minneapolis Biomass Exchange, LLC, USA.

Recent Biomass Listings

For Sale			Wanted		
Oat Hulls	21 tons	Minnesota, USA	Wood Residue: Other	100 cubic yards	55127, Minnesota, USA
Wood Pellets: PFI Standard	500 Tons	Lviv, Ukraine	Logs	5,000 tons	Onieda, Wisconsin, USA
Wood Pellets: Custom	150 tons	Ukraine	Animal Bedding	23 67	N/a, Oregon, USA
		Ukraine	Hay: Other	200 Tons	Kuwait City, Kuwait

<http://www.mbioex.com/>

Система електронної торгівлі електроенергією Nord Pool

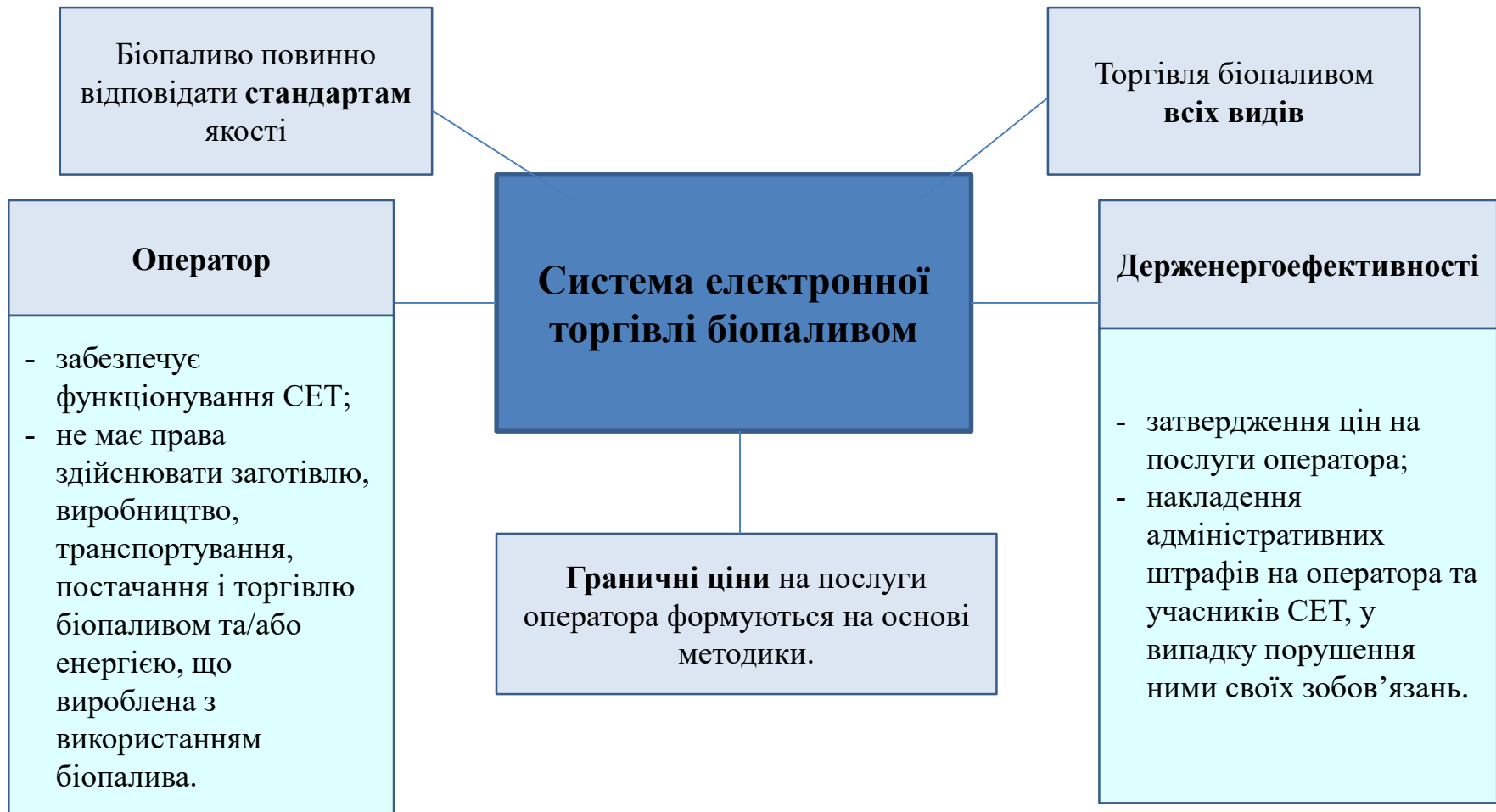
- **Nord Pool** - провідний європейський ринок електроенергії.
- Торгівля здійснюється на внутрішньодобовому ринку та на ринку "на добу наперед".
- Через Nord Pool здійснюється торгівля більше ніж 80% загального споживання електроенергії на північно-європейському ринку.
- Ліцензує діяльність Норвезький директорат водних ресурсів та енергетики.
- Акціонерами є оператори системи передачі Statnett (28.2%), Svenska kraftnät (28.2%), Fingrid (18.8%), Energinet.dk (18.8%), Elering (2%), Litgrid (2%), AST (2%).

Географія діяльності Nord Pool

The Nord Pool Markets

Особливості створення системи електронної торгівлі біопаливом в Україні (1)

Особливості створення системи електронної торгівлі біопаливом в Україні (2)

Оператор СЕТ обирається за результатом *відбору (тендеру)*, що проводить Держенергоефективності.

Відбір здійснюється за *визначеними критеріями*:

- наявність технічних засобів, засобів зв'язку та програмного забезпечення, що необхідне для здійснення електронної торгівлі;
- досвід електронної торгівлі біопаливом чи іншими енергоресурсами;
- ціна на послуги оператора та інші.

Можливі учасники тендеру, що вже здійснюють торги біопаливом:
Українська енергетична біржа - <https://www.ueex.com.ua/ukr/>
Baltpool через представництво в Україні - <https://www.baltpool.eu/ru/>
Українська міжрегіональна спеціалізована - <https://www.uisce.com.ua/>
Товарна біржа «Катеринославська» - <http://www.tbe.com.ua/> та інші.

Особливості створення системи електронної торгівлі біопаливом в Україні (3)

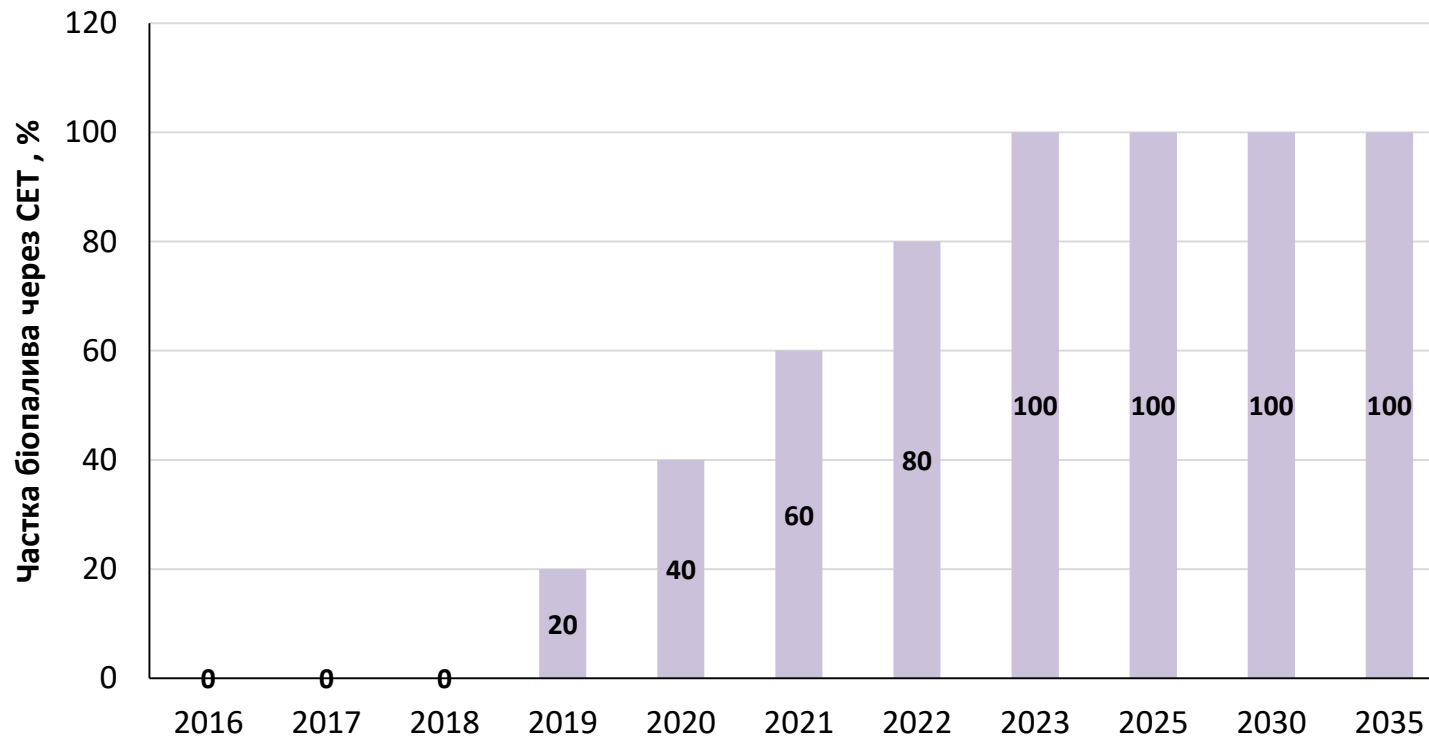
Для врівноваження попиту і пропозиції пропонується *покласти обов'язок здійснювати реалізацію або закупівлю встановленого відсотку біопалива через систему електронної торгівлі біопаливом на:*

- *державні та комунальні підприємства, що виробляють чи закуповують біопаливо;*
- *суб'єктів господарювання, що отримали зелений тариф;*
- *суб'єктів господарювання, що отримали стимулюючий тариф на теплову енергію з АДЕ згідно Закону України «Про теплопостачання».*

Передбачається *поступове збільшення обов'язкового відсотку реалізації або закупівель біопалива через СЕТ.*

Зобов'язані суб'єкти *щорічно за встановленою формою звітують* Держенергоефективності *про дотримання обов'язкових відсотків.*

Ріст обов'язкового відсотку реалізації або закупівель біопалива через СЕТ

Особливості створення системи електронної торгівлі біопаливом в Україні (4)

Необхідне законодавче регулювання:

- 1) Внесення нового розділу до *Закону України «Про альтернативні види палива»* та передбачення основних положень щодо системи електронної торгівлі біопаливом.
- 2) Внесення змін до *Закону України «Про публічні закупівлі»* та покладення обов'язку замовників здійснювати закупівлю визначеного обсягу твердого біопалива через СЕТ (з висвітленням інформації через систему ProZorro).
- 3) Внесення змін до *Кодексу України про адміністративні правопорушення* та встановлення відповідальності за недотримання вимог здійснення торгівлі через СЕТ.

Необхідне підзаконне нормативно-правове регулювання:

- 1) *Правила здійснення електронної торгівлі біопаливом*, в яких визначаються особливості торгівлі біопаливом різних видів, всі процедурні особливості здійснення електронної торгівлі біопаливом;
- 2) *Методика формування граничних цін на послуги оператора СЕТ*, в якій визначається порядок формування цін на послуги оператора;
- 3) *Порядок проведення відбору оператора СЕТ*, в якій визначається процедура проведення тендеру для обрання оператора СЕТ.
- 4) *Вимоги до якості біопалива*, торгівля яким здійснюється у системі електронної торгівлі біопаливом.

Спрощення доступу до порубкових решток

- Очищення місць рубок від порубкових решток здійснюється постійними лісокористувачами одночасно з лісосічними роботами.
- Визначені законодавством способи очищення лісосік не передбачають використання порубкових решток в якості сировини для виробництва біопалива та надання доступу до них приватним компаніям.

Запропоновані заходи:

- Покласти на постійних лісокористувачів обов'язок **вивезення порубкових решток до найближчих доріг з метою виробництва твердого біопалива** (для 80 відсотків маси порубкових решток).
- **Запровадити заборону суцільного та часткового спалювання порубкових решток.**

Механізм: Внесення змін до Лісового кодексу України та передбачення нового способу очищення місць рубок та заборони спалювання порубкових решток.

Поточний стан та впровадження ринку біопалива в Україні

Липень -
Серпень 2017

Аналіз прикладів
організації торгівлі
твердою біомасою в
країнах Європи

Серпень –
Вересень 2017

Аналіз бар'єрів у
законодавстві
України, що
перешкоджають
розвиткові ринку
твердого
біопалива

Вересень -
Листопад 2017

Розробка пакету
первинного
законодавства
щодо організації
ринку біопалива

Листопад -
Грудень 2017

Інформаційна та
юридична
підтримка
законодавчого
пакету серед
органів
державної влади,
громадськості

Грудень 2017

Реєстрація у
Верховній Раді
проекту Закону

Квітень 2018

Прийняття
проекту Закону у
першому читанні

Вересень 2018

Прийняття Закону
в цілому

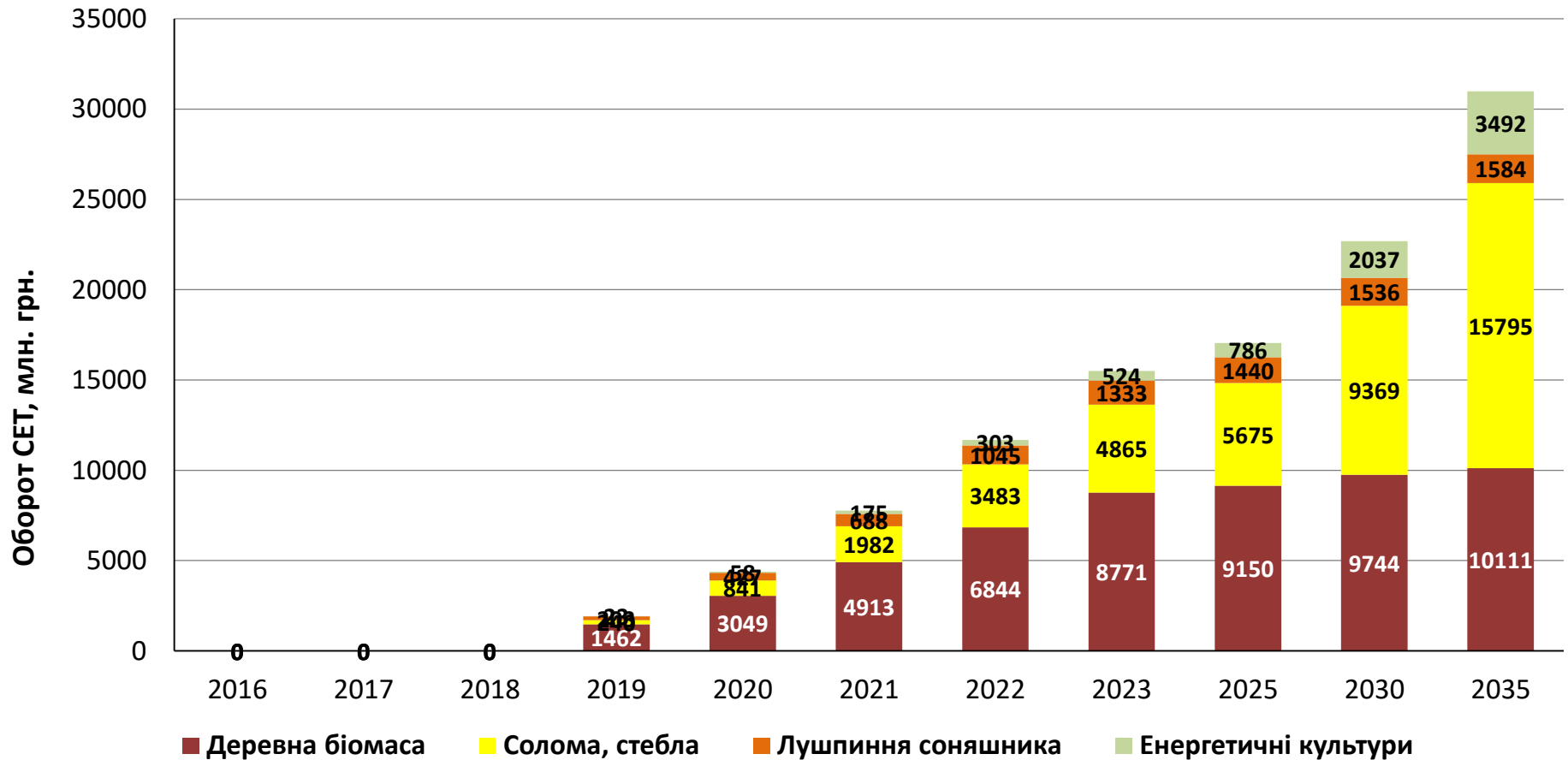

Грудень 2018

Прийняття
підзаконних
актів, відбір
оператора CET

Березень 2019 р. – початок роботи системи електронної
торгівлі біопаливом в Україні.

Оцінка річного обороту СЕТ в Україні

Вид біомаси	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025	2030	2035
Деревна біомаса	0	0	0	1462	3049	4913	6844	8771	9150	9744	10111
Солома, стебла	0	0	0	240	841	1982	3483	4865	5675	9369	15795
Лушпиння соняшника	0	0	0	203	427	688	1045	1333	1440	1536	1584
Енергетичні культури	0	0	0	23	58	175	303	524	786	2037	3492
Всього, <u>млн. грн.</u>	0	0	0	1928	4375	7757	11676	15492	17051	22686	30982

Дякую за увагу!

Гелетуха Г. Г.

тел./факс: 044 332 9140

E-mail: geletukha@uabio.org
www.uabio.org

